

Vergaderjaar 2024–2025

22 112

**Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven
van de lidstaten van de Europese Unie**

26 643

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Nr. 4059

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 mei 2025

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij 1 fiche die werd opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissie voorstellen (BNC).

Fiche: Mededeling AI Continent Action Plan

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C.C.J. Veldkamp

Fiche: Mededeling AI Continent Actieplan

1. Algemene gegevens

- a) *Titel voorstel*
Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: AI Continent Action Plan.
- b) *Datum ontvangst Commissiedocument*
9 april 2025
- c) *Nr. Commissiedocument*
COM(2025) 165
- d) *EUR-Lex*
EUR-Lex – 52025DC0165 – EN – EUR-Lex
- e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie*
Niet opgesteld
- f) *Behandelingstraject Raad*
Raad voor Vervoer, Telecom en Energie (Telecom)
- g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*
Ministerie van Economische Zaken

2. Essentie voorstel

Op 24 januari 2025 heeft de Europese Commissie (hierna: de Commissie) een mededeling over het AI Continent Actieplan gepubliceerd (hierna: het actieplan). De aanleiding voor dit actieplan is de economische en geopolitieke rol van AI-leiderschap en de achterstand van de EU op dit terrein. De Commissie stelt dat een voortrekkersrol in de AI-sector cruciaal is om de technologische soevereiniteit en concurrentievermogen van de EU te versterken.¹ Het actieplan is een overkoepelend kader voor verschillende acties dat tot doel heeft om van Europa een leidend continent te maken op het gebied van AI, waar AI betrouwbaar en mensgericht is, democratische waarden bevordert en economische groei versnelt. Sommige van de voorgestelde initiatieven zijn al gepubliceerd, terwijl andere later zullen verschijnen.

De acties verdelen zich over vijf pijlers: (1) opschaling van AI-rekeninfrastructuur, (2) toegang tot hoogwaardige data, (3) stimulering van AI-ontwikkeling en -toepassing in strategische sectoren, (4) versterking van AI-vaardigheden en talent, en (5) ondersteuning voor naleving van de AI-verordening.² Deze acties worden onder andere gefinancierd door het InvestAI-initiatief in samenwerking met de Europese Investeringsbank Groep, een publiek-private samenwerking die in totaal € 200 miljard aan investeringen in AI moet mobiliseren uit bestaande fondsen en private investeringen.

In de eerste pijler stelt de Commissie voor dat in aanvulling op het netwerk van EuroHPC AI-fabrieken en reguliere EuroHPC supercomputers³, nog veel meer rekenkracht beschikbaar moet komen. Om dit mogelijk te maken, zal de Commissie onderzoekers, ondernemers en investeerders samen brengen in nieuwe energie-efficiënte AI-giga-fabrieken. Gelijktijdig met het actieplan is hiertoe een *Call for Expression*

¹ A Competitiveness Compass for the EU COM(2025) 30, 29 januari 2025.

² Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act) and amending certain Union legislative acts – Analysis of the final compromise text with a view to agreement, No. Cion doc.: 8115/21, 26 januari 2024

³ BNC-fiche Verordening supercomputerinitiatief kunstmatige intelligentie, kamerstuk 2023–2024, 22 112, nr. 3907

of Interest voor publiek-private partnerschappen uitgegaan via de *EuroHPC Joint Undertaking*. De *EuroHPC Joint Undertaking* zal toegang tot rekenkracht en ondersteuningsdiensten van elke EuroHPC AI-fabriek verlenen, waarbij innovatieve startups, scale-ups en midden- en kleinbedrijven (mkb) specifieke toegang kunnen krijgen. Daarnaast staan deze faciliteiten ook open voor gebruik vanuit onderwijs, wetenschap en publieke instellingen. Cloud en edge-capaciteit worden ook gezien als essentiële infrastructuur voor economische veiligheid en concurrentievermogen. De *Cloud and AI Development Act* zal de juiste randvoorwaarden scheppen om cloud- en edge-capaciteit te verhogen.

Op het gebied van data, de tweede pijler van het actieplan, zal de Commissie een Data Union Strategie introduceren om interoperabiliteit te verbeteren en veilige toegang tot betrouwbare data te bevorderen. Het stroomlijnen van bestaande wetgeving zal de complexiteit en de administratieve lasten verminderen. Als onderdeel van de AI-fabrieken zullen *Data Labs* worden opgezet die bedrijven kunnen ondersteunen toegang tot betrouwbare data te krijgen, bijvoorbeeld via de gemeenschappelijke Europese dataruimtes. Om dataruimtes met elkaar te verbinden, wordt de gedeelde *Simpl* cloud software ontwikkeld.

Om AI-ontwikkeling en -adoptie in strategische sectoren te stimuleren (derde pijler), zal de Commissie later dit jaar de *Apply AI Strategie* publiceren. Deze zal met name gericht zijn op het stimuleren van toepassing van AI in 13 strategische Europese sectoren,⁴ wetenschap en de publieke sector, inclusief zorg, justitie en onderwijs. De Europese digitale innovatiehubs (EDIHs) worden omgezet in AI-ervaringscentra, die ondersteuning bieden bij AI-adoptie en toegang tot de resources van AI-fabrieken faciliteren. De missie van de EDIHs wordt hiervoor aangepast en de ondersteuning aan het mkb, midcaps, startups en overheidsorganisaties wordt voortgezet.

Zoals vermeld in de Vaardigheidsunie⁵, benadrukt de Commissie in de vierde pijler dat een bevolking met technologische vaardigheden nodig is om te reageren op technologische transformaties en om de welvaart en het concurrentievermogen van de EU te verhogen. De Commissie zal daarom inzetten op AI-geletterdheid, talentontwikkeling, training en omscholing, onder meer via de *2030 routekaart voor digitaal onderwijs*. Een *AI Skills Academie* wordt opgericht om opleidingen aan te bieden en een proefproject voor een graad in generatieve AI te ontwikkelen. Daarnaast zal de Commissie initiatieven nemen om het aantal bachelors, masters en PhD-programma's in sleuteltechnologieën zoals AI in Europa te laten stijgen en door middel van beurzen en terugkeersubsidies trachten om vrouwen en internationaal talent aan te trekken. De EDIHs hebben hier ook een belangrijke rol in het bieden van training voor werknemers.

De vijfde pijler richt zich op de implementatie van de AI-Verordening, met ondersteunende instrumenten zoals een *AI Act Service Desk* bij de *AI Office*, de *AI regulatory sandboxes* (testomgevingen voor regelgeving) in de lidstaten en richtlijnen gericht op het mkb. Ervaringen van het bedrijfsleven met de AI-verordening worden via een publieke consultatie opgehaald om de naleving van de AI-verordening te bevorderen en om te beoordelen of het digitale acquis aansluit bij de behoefte van het mkb.

⁴ Maakindustrie, ruimtevaart, agri-food, energie, klimaat, mobiliteit en automotive, defensie, gezondheidszorg, farma, biotech, materialontwerp, robotica, elektronische communicatie, culturele en creatieve industrieën. Voor de culturele en creatieve industrieën wordt ook een AI-strategie aangekondigd.

⁵ BNC-fiche Vaardigheidsunie, Kamerstukken 2024–2025, 22 112, nr. 4023

De Commissie beschouwt internationale samenwerking met gelijkgestemde partijen als cruciaal. Dit zal in de mededeling over *de International Strategy for Digital Sovereignty, Security and Democracy* nader uitgewerkt worden.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

De kern van het Nederlandse AI-beleid is om de maatschappelijke en economische kansen van AI te verzilveren en de publieke belangen en waarden bij AI te borgen om zodoende bij te dragen aan welvaart en welzijn.⁶ Onder andere zet het kabinet in op het versterken van het AI-ecosysteem, zoals bijvoorbeeld in de Strategie Digitale Economie en voortgangsrapportages hiervan is uitgewerkt.⁷ De AI Coalitie voor Nederland (AIC4NL) dient publiek-private samenwerking te versterken en kennis, innovatie en vaardigheden samen te brengen om de ontwikkeling en toepassing van AI te versnellen en de kansen voor verantwoorde en mensgerichte AI aan te jagen. Ook positioneert de AIC4NL Nederland internationaal als één AI-ecosysteem. Daarnaast zorgen zeven regionale hubs voor het verbinden van innovatieve mkb, kennisinstellingen en andere organisaties bij de Nederlandse AI-benadering.

Nederland stimuleert de ontwikkeling van AI-vaardigheden, AI in het onderwijs en digitale banen. Het beleid daartoe staat beschreven in diverse recent verstuurde kabinetsbrieven.⁸ Vanuit het Nationaal Groeifonds lopen de programma's NOLAI en Npuls die een verantwoord gebruik van AI in het funderend, mbo- en ho-onderwijs stimuleren. Wat AI-infrastructuur en datacenters betreft, wordt via het Actieplan Duurzame Digitalisering⁹ onderzoek gedaan naar het energieverbruik van AI en de monitoring daarvan. Daarnaast werkt het kabinet momenteel aan de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) om het verantwoord gebruik van AI door overheden te bevorderen. Op het gebied van regulering stelt de AI-verordening eisen aan de ontwikkeling en het gebruik van risicovolle AI-systemen zodat alleen veilige AI op de Europese markt komt. In de aankomende twee jaren treden de eisen stapsgewijs in werking. Het kabinet is voornemens om zo snel mogelijk een besluit te nemen over het toezicht op de AI-verordening. Het kabinet ondersteunt daarnaast de NEN om een actieve bijdrage aan het standaardisatieproces te leveren. Dit alles draagt bij aan de ambitie van het kabinet om internationaal met de koplopers mee te doen bij de verantwoorde ontwikkeling en toepassing van AI.

⁶ Dit beleid wordt in meerdere documenten beschreven. Strategisch Actieplan voor Artificiële intelligentie, Kamerstukken 2019–2020, 26 643 en 32 761, nr. 640; Kabinetsreactie WRR-rapport «Opgave AI: de nieuwe systeemtechnologie», Kamerstuk 2022, 26 643, nr. 943; Werkagenda «Waardengedreven Digitaliseren», Kamerstuk 2022, 26 643, nr. 940; Agenda Digitale Open Strategische Autonomie, Kamerstuk 2023, 36 259, nr. 21; De Nationale Technologiestrategie, Kamerstuk 2024, 33 009, nr. 140; Overheidsbrede visie Generatieve AI, Kamerstuk 2024, 26 643, nr. 1125; Internationale Cyberstrategie 2023–2028; Overheidsbrede standpunt Generatieve AI, Kamerstuk 2025–2026, 26 643 en 29 362, nr. 1331

⁷ Strategie Digitale Economie, Kamerstuk 2022, 26 643, nr. 941; Strategie Digitale Economie, Kamerstuk 2025, 26 643, nr. 1309

⁸ Actieplan groene en digitale banen, Kamerstuk 2022–2023, 29 544, nr. 1173; Digitalisering en leermiddelen in het funderend onderwijs, Kamerstuk 2024–2025, 32 034, nr. 5; Digitalisering mbo en ho, Kamerstuk 2024–2025, 32 034, nr. 55

⁹ Actieplan Duurzame Digitalisering, Kamerstuk 2024, 26 643, nr. 1196

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet onderschrijft dat de AI-infrastructuur opgeschaald dient te worden om de beschikbaarheid van rekenkracht, data en talent te vergroten voor innovatieve bedrijven, wetenschap, onderwijs en overheden. Dit vergroot de mogelijkheden voor het ontwikkelen en inzetten van AI-modellen. Hiervoor zijn ook hoogwaardige halfgeleiders essentieel en daarom zet het kabinet ook in op het versterken van het halfgeleiderecosysteem. Investeren in AI-basisinfrastructuur draagt bij aan onze digitale open strategische autonomie en het benutten van de economische potentie van AI. Het kabinet zet zich daarom momenteel in op de realisatie van een EuroHPC AI-fabriek in Nederland om betrouwbare en geavanceerde AI te kunnen ontwikkelen en benutten.¹⁰ Het kabinet volgt daarnaast met interesse het initiatief voor AI-gigafabrieken en is benieuwd naar de nadere uitwerking. Voor beide initiatieven houdt het kabinet rekening met duurzaamheid. Het kabinet is voornemens om het bedrijfsleven en de wetenschap te consulteren over een eventuele investering in een AI-gigafabriek. Het kabinet staat positief tegenover private financiering van AI-gigafabrieken, eventueel aangevuld met afdekking van een deel van het risico door de Commissie en lidstaten om risico's te beperken. Grootschalige publieke investeringen acht het kabinet risicovol vanwege de snel ontwikkelende en veranderende markt. Cruciaal is dat het initiatief aansluit op bestaande en toekomstige AI-fabrieken.

In beginsel staat het kabinet ook positief tegenover de ambitie van de Commissie om met een *Cloud and AI Development Act* (CADA) bij te dragen aan het realiseren van hoogwaardige digitale infrastructuur in de EU, waaronder voldoende duurzame datacentercapaciteit voor belangrijke digitale diensten als clouddienstverlening en AI. Voor het kabinet is het van belang dat de CADA mogelijkheden biedt om positief bij te dragen aan de concurrentiepositie van onze digitale infrastructuur, en deze positie in ieder geval niet te schaden. Het kabinet verwelkomt ook de ondersteuning door de Commissie voor twee digitale IPCEI's op het terrein van gefedereerde AI en grootschalige rekeninfrastructuur. Nederland is ook betrokken bij het definiëren van de nieuwe IPCEI's.

Het kabinet onderschrijft dat betrouwbare en goed georganiseerde toegang tot data essentieel is voor de EU om kansen van AI te kunnen verzilveren. Het kabinet verwelkomt daarom het initiatief van een *Data Unie Strategie* en de verdere uitrol van de gemeenschappelijke Europese dataruimtes om het Europese data-ecosysteem verder te versterken door interoperabiliteit en de beschikbaarheid van data te bevorderen. Het kabinet kijkt uit naar de verdere uitwerking van de *Data Unie Strategie*.

Ook verwelkomt het kabinet de oprichting van *Data Labs* als onderdeel van de AI-fabrieken. Dit kan vertrouwde datatoegang voor ontwikkelaars faciliteren en is essentieel om de AI-ecosystemen rondom de AI-fabrieken te verbinden met de data-ecosystemen rondom onder andere de *gemeenschappelijke Europese dataruimtes*. Wel merkt het kabinet op dat de snelle uitrol van de dataruimtes en andere data-initiatieven noodzakelijk is voor het succes van de *Data Labs* en AI-fabrieken. Om te zorgen dat er nu echt meer data komt voor AI-ontwikkeling zal de stap snel moeten worden gezet naar het daadwerkelijk delen van data – ook tussen sectoren, hetgeen vraagt om extra inzet op interoperabiliteit.

Het kabinet verwelkomt dat de Commissie met een *Apply AI Strategie* komt om de adoptie van AI in Europa te versnellen en daarbij Europese AI te benutten. De adoptie en stimulering van verantwoorde AI-toepassingen

¹⁰ Kamerstuk 2024–2025, 26 643, nr. 1330

in Europese bedrijven is essentieel om bedrijven concurrerder te maken, ook op de mondiale markt. Dit versterkt het concurrentievermogen, verhoogt de productiviteit en draagt bij aan het vergroten van de welvaart in en weerbaarheid van de EU. Tevens verwelkomt het kabinet dat AI ook kan bijdragen aan het verminderen van de administratieve lasten voor bedrijven en aan de kwaliteit en doelmatigheid van publieke sectoren. Daarnaast biedt de toepassing van AI kansen om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken, zoals het behalen van klimaatdoelen, de toenemende arbeidsmarktkrapte in bepaalde sectoren en het verbeteren van de overheidsdienstverlening. Wel is het van belang dat de activiteiten goed aansluiten bij de nationale agenda's op sectorniveau en dat ze zowel vanuit de Commissie als vanuit de verantwoordelijke departementen goed gecoördineerd kunnen worden. Daarom kijkt het kabinet uit naar de uitwerking van de *Apply AI Strategie* en zal de voorgestelde prioriteiten daarbinnen nader bestuderen. Het kabinet is ook benieuwd naar de nadere uitwerking van de pilot *Resource for AI Science in Europe (RAISE)*.

Het kabinet is positief over de omvorming van EDIHs naar *AI-ervaringscentra*, omdat deze een sleutelrol voor een effectieve AI-integratie vervullen, met een focus op Sectorspecifieke AI-oplossingen. De aanpassing van de missie van de EDIHs is in lijn met de visie van het kabinet om in te zetten op EDIHs en AI met de beschikbare Europese financieringsprogramma's.

Het kabinet verwelkomt het voornemen om een *AI Skills Academie* op te zetten voor de versterking van (generatieve) AI-vaardigheden binnen de EU. Dit voornemen sluit aan bij de Nederlandse inzet op digitale vaardigheden zoals uitgewerkt in de *Human Capital Agenda ICT*, het Actieplan Groene en Digitale Banen en de activiteiten binnen de AIC4NL. De AI Skills Academie kan bestaande Nederlandse programma's verrijken met Europese opleidings- en mobiliteitsinstrumenten.

Tegelijkertijd onderkent het kabinet dat de samenhang tussen de diverse Europese initiatieven nog beperkt is uitgewerkt en dat er risico is op versnippering en overlap in doelgroepen en instrumenten. Daarnaast onderstreept het kabinet het belang van een goede aansluiting van de vaardigheden die door de *AI Skills Academie* bevorderd worden op de behoeften van specifieke sectoren of op veranderende beroepspraktijken. Het kabinet benadrukt ook dat voldoende ruimte voor lidstaten om nationale regie en coördinatie te kunnen voeren essentieel is om de *AI Skills Academie* aan te laten sluiten bij de nationale onderwijs- en arbeidsmarktstructuur. Daarnaast vraagt het kabinet er aandacht voor dat ook lidstaten zonder een eigen AI-fabriek toegang tot de voordelen van de *AI Skills Academie* moeten hebben.

Het kabinet onderschrijft de constatering dat dit een cruciale fase is voor de implementatie van de AI-verordening. Uitvoerbaarheid in combinatie met andere Europese wetgeving is daarvoor cruciaal. Het kabinet steunt daarom ook de voorgenomen maatregelen om ervoor te zorgen dat de regels in de praktijk werkbaar zijn. Het kabinet is positief over de inrichting van een *AI Act Service Desk*. Wel zal het kabinet er bij de Commissie aandacht voor vragen dat de Service Desk complementair is aan de taken waarvoor de nationale markttoezichtautoriteiten en departementen verantwoordelijk zijn, zoals het opzetten van de *regulatory sandbox* en het geven van wettelijke uitleg en interpretatie.

Voor alle andere genoemde maatregelen (richtsnoeren, standaarden, de *General Purpose AI Code of Practice* en uitvoeringshandelingen) blijft het kabinet actief via onder andere de *AI Board* een bijdrage leveren. Het kabinet steunt daarnaast de activiteiten van de Commissie om behoeften

van belanghebbenden en geleerde lessen te identificeren via onder andere raadplegingen, om daarmee de ondersteuning bij de implementatie te verbeteren en de beoordeling van het Europese digitale acquis te voeden.

In het geheel beschouwt het kabinet dit voorstel van de Commissie als positief voor de AI-positie van de EU en het versterken van het Europese AI-ecosysteem. Tegelijkertijd is het voorgestelde instrumentarium om een leidende AI-positie te bereiken niet voldoende concreet en in detail beschreven om te bepalen of dit effectief en geschikt is om de doelen van het

actieplan te bereiken. De uiteindelijke positie van het kabinet hangt daarom af van de verdere uitwerking van de acties die in het actieplan worden aangekondigd.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Meerdere lidstaten hebben in hun eerste reactie een overwegend positieve grondhouding. Er is draagvlak voor het doel om de EU het leidende AI continent te maken. Omdat het een overkoepelende strategie voor AI betreft, is het nog niet mogelijk om op verschillende aangekondigde initiatieven een inschatting van het krachtenveld te geven. Meerdere lidstaten vragen naar verheldering van de financieringsmogelijkheden voor de aangekondigde initiatieven. De positie van het Europees Parlement is nog onbekend.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet is positief. Het voorstel heeft betrekking op vele beleidsterreinen, waaronder onderzoek en technologische ontwikkelingsbeleid, industriebeleid, interne markt, onderwijs, arbeidsmarktbeleid. Op het terrein van interne markt is sprake van een gedeelde bevoegdheid van de Unie en de lidstaten (artikel 4, lid 2, onder a, VWEU). Op het terrein van onderzoek en technologische ontwikkeling is sprake van een parallelle bevoegdheid van de EU en de lidstaten, waarbij geldt dat het optreden van de Unie de lidstaten niet belet hun eigen bevoegdheid uit te oefenen (artikel 4, lid 3, VWEU). Op het terrein van de coördinatie van het werkgelegenheidsbeleid is ook sprake van een aanvullende bevoegdheid (artikel 5, lid 2, VWEU). Op het terrein van industriebeleid is sprake van een aanvullende bevoegdheid (artikel 6, onder b, VWEU), dat wil zeggen dat de Unie bevoegd is om met betrekking tot de Europese dimensie van het industriebeleid het optreden van de lidstaten te ondersteunen, te coördineren of aan te vullen. Op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding is sprake van een aanvullende bevoegdheid van de Unie (artikel 6, onder e, VWEU), op grond waarvan de Unie bevoegd is om met betrekking tot de Europese dimensie van dit onderwerp het optreden van de lidstaten te ondersteunen, te coördineren of aan te vullen, echter met volledige eerbiediging van de verantwoordelijkheid van de lidstaten voor de inhoud van het onderwijs en de opzet van het onderwijsstelsel (artikel 165, lid 1, VWEU). De Commissie is derhalve bevoegd om op dit terrein een mededeling te doen.

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel om een gemeenschappelijk kader te scheppen voor het versterken van de Europese digitale economie en positie van de EU op AI. Het delen van middelen (zoals rekenkracht en data), faciliteiten en diensten middels een EU-brede strategie kan tot schaalvoordelen voor de hele EU leiden, die nodig zijn om het concurrentievermogen en de positie van de EU in de AI-waardeketen te verbeteren. Het verhogen van de kwaliteit van het onderwijs en scholing van de beroepsbevolking gericht op geavanceerde AI-vaardigheden kan bijdragen aan het adresseren van gemeenschappelijke uitdagingen en het concurrentievermogen van de EU als geheel, het vrije verkeer van personen ondersteunen en een gelijk speelveld helpen realiseren. Mede vanwege deze grensoverschrijdende dimensie, kunnen deze doelen onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt. Daarom is een EU-aanpak nodig. Door op EU-niveau optimale randvoorwaarden te creëren kan het potentieel van de Europese digitale economie verder ontsloten worden. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel om een gemeenschappelijk kader te scheppen voor het versterken van de Europese digitale economie en de positie van de EU op AI. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, omdat het voorziet in investeringen in AI-infrastructuur en niet verplichtende stimulering van AI-vaardigheden, het faciliteren van veilige datadeling en de naleving van de AI-verordening, en de stimulering van AI-adoptie en -ontwikkeling in EU-sleutelsectoren. Ook bevordert het actieplan (geharmoniseerde) wet- en regelgeving, wat bijdraagt aan een gemeenschappelijk kader op dit terrein. Bovendien gaat het voorgestelde optreden niet verder dan noodzakelijk, omdat het niet verplichtend is en omdat het de fragmentatie van regelgeving dient te verminderen en de naleving daarvan te bevorderen.

d) Financiële gevolgen

De mededeling zelf heeft geen gevolgen voor de EU-begroting of de nationale begroting. De toekomstige voorstellen kennen mogelijk wel financiële gevolgen afhankelijk van de precieze invulling van de voorstellen. Sommigen van de benoemde initiatieven zijn al onderdeel van lopende werkprogramma's van EU-fondsen, zoals het *Horizon Europe* en *Digital Europe Programme*.

InvestAI beoogt het mobiliseren van in totaal € 200 miljard in publieke en private middelen, maar er is geen informatie beschikbaar over hoeveel van dit bedrag van publieke en hoeveel van private investeringen komt. De Commissie zal een initiële financiering vanuit bestaande EU-programma's beschikbaar stellen voor het *InvestAI*-initiatief. € 20 miljard afkomstig vanuit *InvestAI* zullen voor AI-gigafabrieken ingezet worden.¹¹ AI-gigafabrieken zullen dus ook grotendeels door private investeringen gefinancierd worden.¹²

Het kabinet is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021–2027 en dat deze moeten passen bij een prudente

¹¹ President von der Leyen launches initiative for AI

¹² EU launches InvestAI initiative to mobilise €200 billion

ontwikkeling van de EU-jaarbegroting. Het kabinet wil in het kader van de MFK-onderhandelingen niet vooruitlopen op de integrale afweging van middelen na 2027. Het kabinet zal de ontwikkeling rondom de exacte samenstelling van de financiering van deze initiatieven nauw volgen. Eventuele budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Regeldruk

De tweede en vijfde pijler van deze mededeling hebben gevolgen voor regeldruk, waarbij beide pijlers een vermindering daarvan schetsten. De tweede pijler voorziet de stroomlijning en harmonisatie van bestaande datawetgeving om de complexiteit en de administratieve lasten te verlagen. Deze actie sluit aan bij de doelstelling van het kabinet om regeldruk te verminderen. Een onderdeel van de vijfde pijler betreft het ophalen van ervaringen bij bedrijven met de toepassing van de AI-verordening via de raadpleging over de *Apply AI Strategie*, zodat dit kan worden gebruikt om ondersteuning te verbeteren en in de beoordeling van het hele digitale acquis. Deze aandacht voor knelpunten als gevolg van de AI-verordening in de praktijk sluit aan bij het belang dat dit kabinet hecht aan het tegengaan van onnodige regeldruk. Tegelijkertijd kondigt de mededeling een groot aantal nieuwe voorstellen, plannen en strategieën aan. De regeldrukeffecten hiervan zullen op zichzelf beoordeeld moeten worden.

Concurrentievermogen

De mededeling zelf heeft geen directe gevolgen voor het concurrentievermogen van de EU. Het doel van deze mededeling is om het concurrentievermogen van de EU te versterken met de voorstellen die in de mededeling zijn aangekondigd. De verwachte effecten op het concurrentievermogen van de EU zijn in potentie positief. In algemene zin kunnen een opschaling van AI-infrastructuur, verbeterde datadeling, meer vaardigheden en talent en gemakkelijkere naleving van bestaande regelgeving het concurrentievermogen van Nederland en de EU potentieel verbeteren. Tegelijkertijd is het actieplan weinig concreet ten aanzien van de specifieke acties. De initiatieven in het actieplan die reeds gelanceerd zijn, zoals AI-fabrieken, zijn nog in een te vroege fase om hun effect op het concurrentievermogen te bepalen. Bovendien is door de lancering van een breed scala aan initiatieven moeilijk om het effect van een initiatief van die van een andere te isoleren.

Geopolitieke aspecten

Voor onze veiligheid en geopolitiek handelingsvermogen is het cruciaal dat Nederland en de EU de achterstand ten opzichte van derde landen op het gebied van AI in te halen. Dit is essentieel voor een gezonde, concurrerende en weerbare economie op de lange termijn. Vanwege het groeiend aantal veiligheidstoepassingen van AI – bijvoorbeeld op het gebied van cybersecurity, dual-use en militaire technologie – is het in toenemende mate een veiligheidsrisico geen toegang te hebben tot de meest krachtige AI. Om deze redenen is de AI-waardeketen een belangrijke arena geworden voor de geopolitieke strijd tussen de VS en China. Daarnaast kunnen mondiale AI-ontwikkelingen grote gevolgen hebben voor onze waarden en voor nieuwe afhankelijkheden zorgen. De open strategische autonomie van Nederland en de EU ten aanzien van deze ontwikkelingen hangt af van de positie die de Nederland en de EU

innemen in de (toekomstige) AI-waardeketen en in de toepassing daarvan in strategische sectoren. De voorstellen in de mededeling kunnen bijdragen aan het versterken van onze economie, veiligheid en open strategische autonomie en verkleinen ze mogelijk de afhankelijkheid van derde landen.